

QUINTA CLASSIS

De Medicamentorum in Solida
& Fluida simul operantium.

CAPUT UNICUM

De Antidotis.

I. **A**ntidotus vel Antidotum, Alexipharmacarum, Alexicacum, Alexiterion, & Theriaca idem denotant Medicamentum, scilicet illud quod contra Venenum valet.

(Jam vero priusquam de Antidotis agamus, quædam de Venenis in genere præmittenda sunt THEOREMATI.)

THEOR. I. Venenum proprie vocatur id quod Mortem [citius, lentius-ve] inducit, vi quadam singulari.

THEOR. II. Mors inducitur tollendo Circulationem Sanguinis a Corde in Pulmones & Cerebellum, & ex iis rursus in Cor.

THEOR. III. Hæc autem Circulatio tolli

tolli potest, 1. Vires motrices auferendo: 2. Liquida corrumpendo: 3. Vasa destruendo: 4. Tria prædicta simul agendo.

THEOR. IV. Vires motrices *tolli* nequeunt, nisi Solida & Fluida *corrupta* sint. Liquida vero per se considerata peccare non possunt, [ita scilicet ut Vires motrices inde pereant], nisi in *coagulum* abeundo: Coagulum autem fit vel in Venis, per *assumpta*; vel in Vasis Pulmonalibus, per *inspirata*: Vide PART. II. CAP. VII. de *Coagulantibus*. Vasa porro destruuntur, vel quatenus ab acrimonia [contentis Liquidis per *Venena* superinducta, *eroduntur*, vel quatenus nimis *coarctantur*; qualis quidem coarctatio Vasis Pulmonalibus inducta contingit a Fumo Sulphuris, &c.

THEOR. V. Sic igitur quæcunque Vasa *minima* valde *constringunt*, vel *erodunt*, externe aut interne applicata, vel quæ Liquida *coagulant*, sunt *Venena*: hæc autem si effectu hocce subito producant, *Venena* dicuntur *celesterrima*; si vero lente operentur, tum etiam *lenta* audiunt. Quin & ex his plurima vim suam exerunt *perturbando* Motum Circulatorium, & Secretorium, Excretoriumque, nec non Spirituum Motum, Spasmos scilicet inducendo.

THEOR.

THEOR. VI. Hinc omnia *Venena simplicia* ad tres classes reduci possunt; nimirum, [1] ad ea quæ *Vasa constringunt*, aut *erodunt*: (2) Ad ea quæ *Liquida coagulant*: (3) Ad ea quæ *Motus antedictos perturbant*. Ceterum, ex hisce *simplicibus Venenis* facile possunt erui *composita*.

2. Ex dictis igitur patet, quod *Antidota* talia debeant esse quæ quidem vel *Venenum corrigant*, vel idem *expellant*, vel *Vasa muniant*, vel *Spasmos compefcent*.

3. Jam vero *Antidota* quæ *Venena corrigunt*, operantur vel demulcendo, vel *Coaguli vim tollendo*, vel *resolvendo*. Quæ *expellunt*, id agunt vel ope *Circulatorii Motus*, [atque sic *Aqua calida*, cum *Aceto & Sale epota*, propter *Motum auctum & Sudores excitatos*, antiquissimum est *Alexipharmacum*], vel *attrahendo extra Corpus*: vide PART.III.CL.III.CAP.VIII. de *Attrahentibus*. *Vasa* porro *muniantur* per *Blanda*, *Glutinosa*, *Oleosa*, *Saponacea*: confer PART. I. CAP. III. de *Laxantibus*, nec non PART.H. CAP.IV. de *Demulcentibus*, ut & PART. HI. CL. III. CAP. III. de *Emollientibus*. *Impetum* denique in *Genere Nervoso*, sive *Spasmos compefcent* omnia quæ recensuimus, simul

mul & Opiata ; hinc etiam *Theriaca* ,
Diascordium , ceteraque *Alexipharmaca*
 confici solent ex fortibus *Sudoriferis* ,
Gelatinosis , *Demulcentibus* , &c.
 ac *Opiatis* simul commixtis .

4. *Antidota* autem omnia ad *binas*
Classes sequentes reduci possunt .

I. *Classis* includit *Antidota simpli-*
cia . Hæc vero desumuntur , i. *Ex* *A-*
nimalibus : ut *Carnes* omnium *Animalium*
Venenatorum , eorumque *Sales* ;
 item *Olea* per infusionem cum ejus-
 modi *Carnibus* præparata ; nec non
Venenatorum Lapidés sive *Calculi* *con-*
creti : huc porro spectant *Trochisci de*
Busonibus *Helmontii* , *de Viperis* *An-*
dromachi , atque *de Serpentibus* ; sic
 etiam *Itali Olea Scorpionum* , *Viperarum* ,
Serpentium , *Busonum* , *Ranarum* ,
 pro summis habent alexicacis . *Per-*
tinent huc itidem *Attrahentia* sive
Absorbentia : qualia sunt *Lapis Bezoar*
 uterque , *Orientalis* nimirum & *Oc-*
cidentalis , *Lapis Hystricis* sive *Pedra*
del Porco , *Lacryma Lapidosa* [a] , *Os*
Cervinum , *Oculi Cancrorum* , &c. 2.

Ex

(a) Per *Lacrymam Lapidosam* intellige
 Sordes illas , quæ in anculis Oculorum re-
 periuntur in *Cervis* , veluti *Cera* indurata ,
 odoris gravis & penetrantis . De quarum fa-
 cultate differens MATTHIOLUS , in *Com-*
mentis .

Ex Vegetabilibus: scilicet ea quæ vel
adstringunt, vel aperiunt, vel demul-
cent;

ment. ad Lib. II. DIOSCOR. pag. m. 290.
scribit (ex mente SCRIBONII LARGI)
„ hæc Sordes, tam haustas, quam illitas,
„ mirifice præstare ad Venenatorum Serpen-
„ tium *Morsus*; ideoque SCRIBONIO tes-
„ ste) illas a Siculis Venatoribus diligenter
„ colligi, & quocumque portari cum ipsis in
„ cingulo. “ SCHRODER itidem, in *Phar-*
mac. Lib. V. Class. I Art. 17. N. 7. pag. m.
283. eas ad plures morbos maxime commen-
dat: „ Siccant (inquit) adstringunt, corro-
„ borant, Sudorem cient; ideoque, adversus
„ Venena Morbosque contagiosos, quam sum-
„ me celebrantur, ut vel cum Lapidis *Be-*
zoar viribus certare dicantur. Quin imo
„ præfunt hæc *Lacrymæ* quoque in Difficulta-
„ te Partus, adeo ut earum vis nuper adhuc
„ sit comperta in mortuo etiam Fœtu expel-
„ lendorum *Dof.* gr. iij. vel iv. “ Hæc SCHRO-
DERUS. Ab aliis etiam Auctoribus, contra
Venena Morbosque Venenatos, vocantur *Anti-*
dotum pretiosis Regum Thesauris antepo-
nendum: confer ZACUT. LUSITAN. *de Me-*
dicorum Principum Historia, Lib. V. Histo-
XXIX. sub finem, pag. m. 901. Tom. I.
ubi refertur insignis *Observatio* de hujusce *Lac-*
rymæ (ad gran. iij. exhibitæ) maxima ef-
ficacitate contra Febrem valde malignam: vi-
de quoque FRIDER. HOFFMANN, *Clav.*
Pharmaceut. SCHROD. pag. 659., nec non
GASP. a REIES, *Elys. Jucundar. Question.*
Camp.

cent ; ut Radices *Angelicæ* , *Anthora* ,
Carlina , *Contrayerva* , *Dictamni albi* ,
 seu *Fraxinilla* , *Hirundinaria* sive *Vin-*
cetoxici , *Serpentaria Virginiana* , *Tor-*
mentilla , &c. Folia *Abrotani* , *Cardui*
benedicti , *Juglandis* , *Rutæ* , *Scordii* ,
 Cortex & Fructus *Fraxini* , &c. ex
 quibus omnia Præparata optima sunt
 pro Alexipharmacis . 3. Ex Minerali-
 bus : scilicet omnia *Absorbentia* ; ut
Boli , *Terra* , &c.

II. Class. continet Antidota compo-
 sita : uti sunt *Theriaca* , *Diatessaron*
Mesue , [quæ quidem summe Dia-
 phoreticâ & innoxia est] *Electuaria*
de Succo Rutæ , *de Baccis Lauri* , *de*
Satyrio , *de Ovo* ; *Confectio Hyacinthi* ,
Alkermes : dein Antidota Opiata ; ut
Requies Nicolai , *Philonium Persi-*
cum , *Romanum* , &c. *Theriaca An-*
dromachi , *Diascordium Fracastorii* ,
 ac *Sylvii* ; nec non *Mithridatium* ,
 & *Orvietanum* : hoc autem ultimum
 Ma-

Camp. Quæst. lvi. pag. m. 537. Verum ta-
 men his omnibus fidem denegat ETTMUL-
 LER, in SCHROD. *Dilucidat.* Part. I. Sect.
 III. pag. m. 221. ubi quidem asserit : „ Ve-
 rum fabulam esse quod istæ *Lacrymæ sint*
 „ *alexipharmaca* & *Bezoar* , illasque nihil va-
 „ lere & nullum esse earum usum . “ Cete-
 rum, quicquid de hac re sit, hodie saltem il-
 larum usus ubique fere exolevisse videtur.

Magistrum suum fefellit ; quum enim iste gloriaretur , se illius ope quodlibet Venenum interne sumptum debellaturum , atque , ex Medicorum præscripto , triginta grana Arsenici sumpsisset , *Antidoto* hocce suo non obstante , brevi mortuus est .

COROLL. Ex dictis patet , *Antidota generalia* nulla esse , (quin & repugnare talia dari ;) sed Medicamenta evadere *Antidota* , quatenus hunc illum-ve *diversum* effectum in Corpore nostro producant . (a)

X IN-

(a) De *Venenis* , eorumque *Antidotis* , plura & meliora vide in *Institutionibus Medicis* Clarissimi AUCTORIS nostri , *paragroph.* 1119. & *seq.* Porro , super eodem argumento , uberrime scripsit (qui quidem , inter Veteres , omnium instar esse potest) SANCTES DE ARDOYNIS ; cujus *Opus de Venenis* , una cum *Commentariis FERDINANDI PONZETTI* , Cardinalis , editum est Venetiis , 1492. *in-folio* , deinde vero , ex *castigatione* & cum *Præfatione* THEODORI ZVINGER (Basileæ , 1562. *in-ol.* Inter recentiores autem , super hac re , legi merentur imprimis quatuor doctissimorum Auctorum Tractatus ; scilicet , (1) RICHARDI MEAD *Mechanical Account of Poisons* , in *several Essays* , i. e. , *Mechanica Expositio Venenorum* , in *variis Tensuminiibus contenta* ; qui Liber evulgatus est *Anglice* , Londini , 1702. & 1708. *in 8o.* ac demum *in linguam latinam* versus , impressusque Lugduni Batavorum ,

rum, 1737. in-8o. [2] JOANNIS LINDELSTOLPE *Liber de Venenis*, cun *Animadversionibus*, &c. CHRISTIANI GODOFREDI STENTZEL, Francofurti, & Lipsiæ, 1739. in-8o. Hic vero Tractatus jam quidem antea, nimirum anno 1708, editus fuerat in-12o. Lugduni-Batavorum, ab ipso Auctore JOHANNE LINDER, Medico Sueco, (qui dein a Rege Sueicæ nobilitatis jure donatus, aucto nomine, LINDERSTOLPE, sive LINDELSTOLPE, vocatus est) sub hoc titulo, *De Venenis in genere & inspectione Exercitatio*. (3) CHRIST GODOFR. STENZEL *Toxicologia Pathologico-Medica, sive de Venenis Libri tres*, Vitembergæ, & Lipsiæ, 1733. in-4o. Denique (4) JOHANNIS-JACOBI VVEPFER *Cicute Aquaticæ Historia & Noxe*, ubi etiam de pluribus aliis Venenis Observationes extant) Basileæ, 1776. & 1716. in-4.

FINIS.

IN-